

Център за независим живот

НАРЕДБА №9

ЗА ДОСТЪПНА ОБЩОГРАДСКА СРЕДА В ОБЩИНА ЗЛАТОГРАД

По инициатива на **Дружество на инвалидите гр. Златоград** в рамките на проект "Социална адаптация и достъпност на архитектурната среда за хората с увреждания от община Златоград", **финансирано от Новиб и програма МАТРА на Холандското Министерство на външните работи** чрез **Център за независим живот**.

n(o)vib
OXFAM NETHERLANDS

Financed by Novib and the MATRA Programme of the Dutch Ministry of Foreign Affairs

Глава първа ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 1 С тази наредба се определят условията и правилата за устройство и застрояването на град Златоград и останалите населени места в общината с оглед ползването на градската среда и сградите от всички групи население, включително и хора с увреждания.

Чл. 2 (1) Наредбата се прилага при изработване и изменение на подробните устройствени планове и при изграждане на нови сгради, благоустройствени и други строежи.

(2) При преустройството на съществуващи строежи наредбата се прилага задължително за обекти – при изискване на инвеститора за осигуряване на възможност за ползването им от хора с увреждания.

Чл. 3 (1) Изграждането на градска среда с оглед ползването ѝ от всички групи население, включително хора с увреждания, се организира от общината.

(2) Общинският съвет ежегодно приема програми и предвижда средства в бюджета си за реализиране на мероприятия за достъпност на градската среда за всички групи население, включително хора с увреждания.

(3) Общинската администрация по предложение или съгласувано с местните организации на и за хора с увреждания изготвят мотивирани предложения до Общински съвет за преустройство и реконструкция на съществуваща градска среда и на отделни сгради и съоръжения в нея с оглед осигуряване на достъпност на всички групи население, включително хора с увреждания.

(4) Предложения по смисъла на ал. 3 до общинската администрация могат да правят всички юридически и физически лица, включително организации на и за хора с увреждания.

(5) Предложенията по ал. 3 се внасят в Общински съвет, по реда, определен в Закона за местното самоуправление и местна администрация.

(6) С взетите решения по ал. 5 могат да се определят:

1. Конкретната градска среда, сградите и съоръженията, за които трябва да се осигури възможност за ползването им от всички групи население, включително хора с увреждания;
2. Необходимостта от извършване на изменения на действащите подробни устройствени планове с оглед изграждане на градска среда за ползване от всички групи население, включително хора с увреждания;
3. Обектите, в които като условие за издаване на разрешение за строеж трябва да се осигури възможност за ползването им от всички групи население, включително хора с увреждания;
4. Преференции за предприемачите при преустройство на съществуващи обекти с цел осигуряване на достъпна среда за всички групи население, включително хора с увреждания;
5. Източниците и размерът на финансовото осигуряване за изграждането на среда, достъпна за всички групи население, включително хора с увреждания;
6. Отговорността на общинската администрация за изпълнението на решенията.

Чл. 4 (1) В градската среда се осигурява възможност за придвижване на всички групи население, включително хора с увреждания, както следва:

1. По хоризонталните комуникационни елементи, обслужващи сградите, посочени в чл. 5.
2. По улиците и пешеходните зони, пешеходните пътеки тип "зебра", натоварени кръстовища, островите на пътното платно и пешеходните алеи;

3. По стълбите, свързващи различните нива в градската среда;

(2) В паркингите на населените места за леките автомобили, които се управляват от хора с увреждания или превозват хора с увреждания се осигуряват паркоместа, с възможно най-добър достъп до входовете, както следва:

Най-малко две паркоместа във всички действащи паркинги, в паркингите около обществените сгради, здравните заведения, заведенията за социални грижи и рехабилитационните центрове, спортните комплекси и производствените сгради.

Чл. 5 Осигуряват се достъп и ползване от всички групи население, включително хора с увреждания, на следните сгради и съоръжения за обществено ползване:

1. Сгради за търговия, обществено хранене и битово обслужване с площ, по-голяма от 50 кв.м.
2. Детски заведения;
3. Здравни заведения;
4. Заведения за социални грижи;
5. Сгради за просветна и научна дейност;
6. Сгради за културна и обществено политическа дейност;
7. Сгради и съоръжения за спорт, отдих и туризъм;
8. Сгради за административно, комунално и финансово кредитно обслужване;
9. Сгради за информация (радио, телевизия и др.);
10. Сгради за комуникационни системи (съобщения, транспорт, електроснабдяване, ВК и др.);
11. Сгради с производствено предназначение, чието естество позволява осигуряване на работни места за хора с увреждания;
12. Жилищни сгради, в които са предвидени жилища за ползване от хора с увреждания;
13. Сгради за временно обитаване (хотели, мотели, общежития и др.) с повече от 20 стаи за даване под наем.

Глава втора ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ГРАДСКАТА СРЕДА И НЕЙНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ

Чл. 6 (1) Хоризонталните комуникационни елементи в населените места по чл. 4, ал. 1 т. 1 и 2 се изпълняват при следните изисквания:

1. Тротоарите, пешеходните алеи и островите на пътно платно да бъдат с широчина не по-малка от 120 см, като на определени места трябва да се осигури място за разминаване на две инвалидни колички с широчина не по-малко от 180 см;
2. Надлъжният наклон на тротоарите и пешеходните алеи да бъде не по-голям от 5%(1:20), а напречният наклон – не по-голям от 1%(1:60).

(2) Преходите от тротоари към пешеходни пътеки се изпълняват със скосяване на тротоарите с наклон не по-голям от 5%(1:20) при минимална широчина на скосяване 120 см. и до 0.5 см. височина на бордюра над пътното платно.

(3) Повърхността на скосяване трябва да осигурява безопасно придвижване на колички (детски, инвалидни, товарни и др.), като се забранява използването на подвижни, хлъзгави и трудни за преодоляване настилки на наклона.

(4) Настилката на скосяване да е контрастна – с цвят и релефност различни от околните пространства.

Чл.7 (1) На кръстовища без светофарни уредби, които се намират в близост до обектите, посочени в чл. 5, се предвижда светофар за самообслужване със светлинен и

звуков сигнал, с необходимата продължителност, като бутонът за задействие на светофара се монтира на височина 100 см. от нивото на прилежащия терен.

(2) На всяка пешеходна пътека трябва да има стоп-линии за спиране на моторните превозни средства.

Чл. 8 Елементите, които могат да се използват за свързване на различни нива в градската среда, са:

1. Стълби;
2. Рампи;
3. Повдигателни платформи или асансьори;
4. В зависимост от конкретните условия едновременно със стълбите се осигуряват и рампи или обходни алеи;

Чл. 9 (1) Стълбите свързващи различни нива в градската среда, трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Стълбищните рамена се изграждат с широчина най-малко 150 см. и с не по-малко от три стъпала;
2. Стъпалата се придвиждат със скосени навътре чела с широчина, не по-малка от 30 см. и с височина, не по-малка от 15 см;
3. Най-малко от едната страна на стълбищното рамо се предвижда двоен парапет с височина 70 см. за ползване от деца и 90 см. за ползване от възрастни;
4. Стълбищната площадка да е с дължина, не по-малко от 150 см.

(2) Рампите на открито, предназначени за ползване от хора с увреждания, трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Да имат широчина не по-малка от 120 см, измерена между ръкохватките на парапетите;
2. Да имат наклон не по-голям от 5%(1:20); наклон 8%(1:12) се допуска за рампи с дължина, не по-голяма от 200 см;
3. На всеки 50 см. височина или на всеки 10 м. дължина, преодолявани чрез рампа, се изгражда площадка с дължина не по-малка от 200 см;
4. Към откритите страни на рампите се предвижда двоен парапет – с височина 70 см. за ползването му от деца и с височина 90 см. за ползването му от възрастни, удобен за хващане и подминаващ рампата с не по-малко от 30 см.;
5. По дължината на свободните страни (една или две) на рампата се предвиждат предпазни бордюри с височина, не по-малка от 5 см. и широчина не по-малка от 15 см. върху, които се монтират парапетите;
6. Повърхността на рампите трябва да осигурява безопасно придвижване на колички (инвалидни, детски, товарни и др.), като се забранява използването на подвижни, хлъзгави и трудни за преодоляване настилки на наклона;
7. Преди началото и след края на рамрата трябва да има ивица с широчина 50 см., оцветена контрастно и с различен релеф спрямо околното пространство.

(3) Елементите, които свързват различните нива в населените места трябва да бъдат добре осветени.

Чл. 10 Паркоместата за леки автомобили на хора с увреждания се разполагат в началото на паркинга, по възможност успоредно на тротоара и се изграждат с наклон, не по-голям от 3 на сто и с размери 360 см. на 500 см.

Чл. 11 (1) Елементите на транспортно-комуникационните системи, предназначени за ползване от хора с увреждания, включително паркоместа, се означават с маркировка и се сигнализират с пътни знаци съгласно Закона за движение по пътищата и правилника за неговото прилагане.

(2) Маркировките да се изпълняват от контрастиращи (жълт цвят) визуално и релефно материали, които не предизвикват алергии.

(3) Пътните знаци да не пречат на движението – да се монтират на височина 180– 200 см., като стълбовете им се боядисат в контрастни цветове (жълт цвят);

(4) За специални указателни знаци, надписи, информационни карти и друга текстова информация, да се използват ясни и четливи символи, знаци и рисунки, изпълнени контрастно, монтирани на височина 150 – 170 см. при осигурена осветеност;

(5) Поставянето на средства за сигнализация предварително да се съгласуват с органите за контрол на автотранспорта (КАТ) и техническата служба на общината.

Чл.12 Всички елементи за обзавеждане на средата в населените места се разполагат и измеряват по начин, осигуряващ ползването им от хора с увреждания и трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Пейките в градините, парковете и други обществени места се предвиждат дървени, солидни с облегалка и в края с ограничители, с височина на седалката не по-голяма от 42 см. и се монтират на разстояние не повече от 50 м. една от друга;

2. Телефонните апарати и техните елементи се монтират не по-високо от 130 см., като поставките за багаж (чанти, торби и др.) са на височина 75 см. над нивото на тротоара;

3. Пощенските кутии се монтират на височина не повече от 80 см. от нивото на тротоара до горния ръб на кутията.

4. Инсталации и уредби, поставени на по-малка височина от 200 см. от нивото на тротоара, са опасни за незрящи и слабо зрящи хора и следва да са обезопасени по подходящ звуков начин.

Глава трета **ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СГРАДИТЕ И СЪОРЪЖЕНИЯТА**

Чл. 13 В обществените сгради достъпът и свободното придвижване се осигуряват, както следва:

1. За сгради без асансьор – в първия етаж, като е недопустимо преодоляване на разлики в нивата само със стъпала или стълби.

2. За многоетажни сгради с асансьори (административни сгради, поликлиники и др.) – и в по-високите нива и етажи, като е недопустимо преодоляване на разлики в нивата само със стъпала или стълби. Всеки етаж и таблото в асансьора да се обозначат с Брайлов знак.

3. Във входните и комуникационните пространства (входни предверия и вестибюли, фойета, коридори, стълби, рампи и асансьори), свързани с обслужването на помещенията с основно предназначение;

4. В помещенията с основно предназначение (приемни помещения за пътници на автогарите, пощенски салони, зали за административно и финансово -кредитно обслужване, търговски, зрителни, лекционни и изложбени зали и др.);

5. В санитарните помещения, определени за ползване от граждани, включително и хора с увреждания.

Чл. 14 (1) В обектите с производствено, обслужващо и друго предназначение, в които се предвиждат и работни места за хора с увреждания, се осигуряват условия за свободно придвижване на хора с увреждания, както следва:

1. Във входните и комуникационните пространства (входни вестибюли, преддверия, фойета, коридори, стълби, рампи асансьори и др.), обслужващи работните помещения.

2. В работните помещения, в които се предвиждат работни места за хора с увреждания;
3. В санитарно-хигиенните и другите спомагателни помещения (съблекални, гардеробни, бани, умивални, тоалетни и др.), обслужващи работните помещения за хора с увреждания;
4. В помещенията за хранене, здравно обслужване, културни дейности, търговско обслужване и административно управление и сградите и съоръженията за спорт.

(2) Разпределението и оразмеряването на работните и обслужващите помещения по ал.1 трябва да отговарят на ергономичните, физиологичните и социално-битовите потребности на хора с увреждания.

Чл. 15 (1) В жилищните сгради с асансьори, с предвидени в тях жилища за хора с увреждания, се осигурява достъп до жилищата и елементите за общо ползване, както и до обектите за обществено обслужване в приземните етажи на тези жилищни сгради.

(2) Елементите за общо ползване по смисъла на ал. 1 са :

1. Входните и комуникационни пространства – входни предверия и фойета, стълби и стълбищни площадки, рампи, коридори, асансьори и площадки пред входните врати на жилищните сгради;
2. Помещения и пространства за общо ползване – помещения за колички, разносна търговия, клубове, перални помещения, сушилни и др.

Чл. 16 Жилищата, предвидени за обитаване от хора с увреждания, се разполагат в приземния етаж в сградите без асансьори, като се осигурява достъп до тях чрез рампи съгласно член 9.

Чл. 17 Оразмеряването и функционално-пространственото разпределение, обзавеждането и съоръжаването на сградите и съоръженията по чл. 5 трябва да осигуряват безпрепятствено придвижване и достъп на хората с увреждания така, че да отговарят на ергономичните, физиологичните и социално-битовите потребности.

Глава четвърта **ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА СГРАДИТЕ**

Чл. 18 Комуникационните елементи на сградите по чл. 5, с оглед ползването им от всички групи население, включително хора с увреждания, трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Коридорите се предвиждат с широчина, не по-малка от 150 см.;
2. За преодоляване на разлики в нивата (денivelации) в коридори и фойета се изграждат рампи съгласно изискванията на чл. 9;
3. Един от асансьорите в сградата трябва да осигурява достъп на хората с увреждания до горните етажи. Кабината се оразмерява със светла широчина, не по-малка от 110 см., със светла дълбочина, не по-малка от 140 см. и с широчина на светлия отвор на вратата 90 см., като пред входа на асансьора се осигурява свободна площ за движение с размери, не по-малки от 180 на 150 см.;
4. Асансьорите в сгради, в които се предвижда достъп на хора с увреждания се съоръжават с устройства за светлинен и звуков сигнал;
5. Вратите към помещенията, се предвиждат със светла широчина, не по-малка от 90 см. Допускат се прагове с височина не по-голяма от 3 см.;
6. Един от входовете, по възможност главният, трябва да бъде достижим без стъпала, а когато това е технически нецелесъобразно за изпълнение, се предвижда и рампа, съгласно изискванията на чл. 9;

7. Хоризонталните площадки пред входовете на сградите и входните предверия се изграждат с размери не по-малки от 180 на 150 см.;

8. Входните врати на сградите се предвиждат с широчина на светлия отвор не по-малка от 100 см., като при врати с повече от едно крило най-малко едно от крилата се предвижда с широчина, не по-малко от 90 см., като не се допуска само въртящи се и летящи врати и врати с тежки затварящи устройства;

9. Външни стълби пред входовете на сградите се изграждат съгласно изискванията на чл. 9 и с височина, преодолявана от едно стълбищно рамо, не по-голяма от 120 см.;

10. Вътрешните стълби се изграждат съгласно изискванията на чл. 9 ал. 1 и с височина, преодолявана от едно стълбищно рамо, не по-голяма от 180 см, и широчина не по-малка от 120 см., като стълбищните площадки са с размери не по-малки от 150 на 150 см.

Чл. 19 Санитарните помещения в сградите по чл. 5 с оглед ползването им от всички групи население, включително хора с увреждания трябва да отговарят на следните изисквания:

1. Пред санитарните уреди в санитарните помещения, предназначени за ползване от хора с увреждания, се осигурява свободна площ с размери, не по-малки от 130 на 130 см;
2. В обществените и производствените сгради се изгражда най-малко един санитарен възел (преддверие и тоалетна), като размерите на тоалетната не са по-малки от 140 на 190 см, а на преддверието – по-малки от 130 на 180 см. Вратата на тоалетната трябва да се отваря навън.

Чл. 20 В жилищните сгради с предвидените в тях жилища за хора с увреждания и в сградите за временно обитаване (хотели, общежития и др.), се осигурява свободна не мебелирана площ с размери, не по-малки от 130 на 130 см. за:

1. Обитаваните помещения на жилищните сгради (дневни, столови и спални);
2. Обслужващите помещения – преддверия, кухни, санитарни помещения и открити пространства.

Чл. 21 Помещенията в сградите и обектите за обществено обслужване трябва да отговарят на следните специфични изисквания:

1. Пред места, предназначени за ползване от хора с увреждания, се осигурява свободно пространство с размери, не по-малки от 180 на 130 см;
2. В помещенията, в които съобразно функциите им се предвижда движение по пътеки, през проходи, при касовите апарати и др., се осигурява широчина, не по-малка от 90 см. по пътя на придвижването.

Чл. 22 В кабинетите и лабораториите на учебните заведения се осигурява по едно място за хора с увреждания, придвижващи се с инвалидни колички и по едно място за лица с увреден слух, снабдено с индукционна верига и означено по подходящ начин.

Чл. 23 В зрителни зали с повече от 200 места се предвижда по едно място за инвалидна количка на всеки 50 места. Местата, предназначени за инвалидни колички, се разполагат в края на редовете и в непосредствена близост до евакуационните изходи.

Чл. 24 При реконструкция на обекти по чл. 5, когато е технически трудно да се осигури придвижването за хора с инвалидни колички, се предвиждат временни рампи или повдигателни платформи.

Административно-наказателни разпоредби

Чл. 25 Установяването на нарушенията, издаването и обжалването на Наказателно постановление /НП/ се осъществява по реда на ЗАНН.

Чл.26 При нарушение на тази Наредба и до колкото не съставляват нарушения по други нормативни актове се налагат следните наказания:

- писмено предупреждение;
- глоба в размер до 100 лв, по смисъла на чл. 24 от ЗАНН.
- при последващо нарушение се налага глоба в размер до 200 лв.

Чл.27 (1) Нарушенията на тази Наредба се констатираат с актове съставени от оторизирани контролни органи и служители в общинска администрация.

(2) Наказателните постановления се издават от Кмета на общината.

Чл.28 (1) Контролът по изпълнение на тази Наредба се възлага на Кмета на общината, кметовете на кметства и кметски наместници, Гл. Архитект и управителите на етажната собственост.

(2) Органите, властите и съответните ръководители по предходната алинея с нарочна заповед да определят длъжностните лица и служители, които могат да съставят актове за установяване нарушенията по тази Наредба

Преходни разпоредби

§ 1. Експертният съвет на Община Златоград, с представител на Дружество на инвалидите- Златоград, изготвя график за привеждане на публичните сгради в съответствие с изискванията на настоящата наредба. Този график следва да бъде съобразен с техническата и финансова готовност за изпълнението му.

Заклучителни разпоредби

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.

§ 3. Наредбата за изграждане на общодостъпна среда в град Златоград влиза в сила от датата на вземане на Решение на Общински съвет град Златоград за приемането ѝ.

§ 4 Наредбата е приета на редовно заседание на Общински съвет, проведено на 30 април 2003 г., с решение № В515.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ЗЛАТОГРАД
(Пламен Чингаров)

n(o)vib
OXFAM NETHERLANDS

Финансирано от Новиб и програма МАТРА на Холандското Министерство на външните работи

Financed by Novib and the MATRA Programme of the Dutch Ministry of Foreign Affairs